

Sterk

STERKE VERHALEN
VAN MENSEN MET EEN HANDICAP

DECEMBER 2022 // 44

P608419

Abonneer je
opnieuw
op Sterk

Dossier architectuur

**“Een aangename thuis,
dat is het belangrijkste”**

Persoonsvolgend budget na jeugdhulp

**Een naadloze overgang
als je meerderjarig wordt**

Heb je een vraag?

**Infoloketten
maken je wegwijs**

Vlaanderen
is welzijn

VAPH

VLAAMS AGENTSCHAP VOOR
PERSONEN MET EEN HANDICAP

EEN PAPIEREN, MAAR DUURZAAM MAGAZINE

Sterk is en blijft een papieren magazine. Daar kiezen we bewust voor. Omdat nog niet iedereen digitaal mee is en Sterk voor iedereen toegankelijk wil zijn. Bovendien lezen heel wat mensen nog altijd liever op papier dan op een scherm.

Maar Sterk wil ook vriendelijk zijn voor het milieu. We kiezen daarom voor gerecycleerd en dunner papier, voor plantaardige inkt en voor een zo duurzaam mogelijke verzending.

Vanaf 2023 actualiseren we ons lezersbestand om zo efficiënt mogelijk te kunnen drukken. Daarom vragen we om je opnieuw te abonneren. Alleen als je je opnieuw abonneert, blijf je ons magazine ontvangen. Zo weten we zeker dat ook jij Sterk nog steeds graag leest, en drukken we geen overbodige exemplaren.

Wil jij Sterk blijven ontvangen? Abonneer je dan snel opnieuw. Hoe je dat kan doen, lees je op de achterkant van dit blad. Dat kan snel, eenvoudig en natuurlijk gratis.

Blijf jij fan? We hopen het alvast van harte!

Fijne feesten en tot in 2023?

Liesbeth Van Houdt
Hoofdredacteur Sterk

Wat is goede architectuur voor personen met een handicap?

Pionier Monnikenheide-Spectrum in Zoersel heeft er een uitgesproken visie op. (Pagina 13)

in dit nummer //

04 **Persoonsvolgend budget na jeugdhulp**

Het VAPH doet er alles aan om samen met jou de overgang van jeugdhulp naar een persoonsvolgend budget naadloos te laten verlopen. Zoals bij Andrea Akkermans.

07 **Column**

De uitbreiding van rechtstreeks toegankelijke hulp maakt voor heel wat mensen verschil. Een ruim aanbod laagdrempelige hulp dat vlot toegankelijk is, zorgt voor meer kwaliteit van leven.

08 **Een infoloket voor al je vragen**

Het is niet altijd eenvoudig om je weg te vinden in het zorglandschap. Gelukkig zijn er de infoloketten, zoals Wegwijzer en Vraagwijzer.

13 **Dossier architectuur**

Hoe en waar je woont, heeft een grote impact op je leven en je welbevinden. Dat gelt natuurlijk evengoed voor personen met een handicap. Sterk ging langs bij Monnikenheide en De Lovie en sprak met Vlaams Bouwmeester Erik Wieërs.

Wist je dat je Sterk kan beluisteren?

Sterk is in gesproken vorm op daisy-cd te verkrijgen. Je kan de luisterversie aanvragen bij Transkript: T 011 23 07 61 | luistertijdschriften@transkript.be

COLOFON

Driemaandelijks magazine van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap

Redactie: VAPH i.s.m. Zorgcommunicatie.be

Grafische vormgeving: Filip Erkens

Wil je je gratis abonneren op Sterk?

Of wil je je uitschrijven? Surf naar www.vaph.be/actueel/magazines

Foto's: Filip Erkens (p. 1, 4, 9, 10), Jan Locus (p. 7), Michiel Decléene (p. 3, 13, 15), Luc Roymans (p. 12), Erika Racquet (p. 14), Angie Verbrigghe (p. 16, 17), Pieter Geerts (p. 18).

Op de cover: Na vier jaar kan Ingrid de Wit weer zelfstandig de natuur in.

V.U. James Van Casteren, Koning Albert-II-laan 37, 1030 Brussel

GETUIGENIS

“Nu Andrea volwassen is, kan ze nog meer autonoom haar eigen keuzes maken. Ze staat actief in het leven. Ze houdt van haar job, van haar sport en van haar vrienden.”

ANDREA, MAMA KATHLEEN,
PAPA ARJAN EN BROER CORNEEL.

“ALS KIND WILDE IK MIJN ZORG AL ZELF REGELEN. MET MIJN BUDGET KAN IK DAT OOK ECHT”

Persoonsvolgend budget na jeugdhulp: een vlotte overgang als je meerderjarig wordt

Andrea Akkermans is 24 jaar. Tot voor kort kreeg ze ondersteuning in multifunctioneel centrum (MFC) Dominiek Savio in Gits. Vandaag beheert ze haar eigen persoonsvolgend budget. De overgang van de jeugdhulp naar de VAPH-ondersteuning voor meerderjarigen verliep naadloos. Wij zochten Andrea en haar ouders op in hun woning in Knesselare.

Ben je minderjarig en heb je een handicap, dan kan je een beroep doen op jeugdhulp. Afhankelijk van de situatie en je noden krijg je bijvoorbeeld een persoonlijke-assistentiebudget of ondersteuning van een multifunctioneel centrum.

Op het moment dat je meerderjarig wordt, kan je – alweer afhankelijk van je noden en de situatie – recht hebben op een persoonsvolgend budget. Het VAPH doet er alles aan om samen met jou die overgang naadloos te laten verlopen. Zoals bij Andrea.

We interviewen Andrea's ouders, maar Andrea volgt het interview alert en met belangstelling. Ze ziet erop toe dat alles wat gezegd wordt klopt. Af en toe zet ze iets recht of geeft ze meer toelichting met haar spraakcomputer met hoofdbediening.

LEERGIERIG

“Het is misgelopen bij de geboorte”, opent mama Kathleen. “De zwangerschap was voorspoedig verlopen. Hoewel onze zoon Corneel met een keizersnede geboren was, wou de gynaecoloog toch een natuurlijke geboorte. Het was op een zaterdag, het was druk in het ziekenhuis, de arts was er niet, er was paniek bij de vroedvrouw. Om een lang verhaal kort te maken: Andrea zat minuten zonder zuurstof en kwam uiteindelijk met een spoedkeizersnede ter wereld. Ze werd gereanimeerd en naar het UZ Gent overgebracht. Het heeft lang geduurd voor we de precieze gevolgen kenden. Andrea heeft

tot op vandaag sondevoeding nodig, kan niet praten en zit in een rolstoel.”

“Kinderneuroloog dr. Ann Oostra van het Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen van het UZ Gent heeft ons jaren goed begeleid”, vertelt papa Arjan. “Toen we op zoek waren naar een geschikte school, bracht zij ons in contact met Ten Dries in Landegem. Andrea heeft er tot haar 14 jaar schoolgelopen. Ze is enorm leergierig. Ze wil alles weten en liefst ook alles kunnen. Spreken kan ze niet, maar ze heeft wel leren lezen en schrijven. Ze schrijft met een spraakcomputer met hoofdbesturing. In Ten Dries is ze opengebloeid tot een heel sociaal meisje.”

“Toch kwam er een moment dat Andrea méér wou leren”, zegt Kathleen. “Ze wou per se naar een andere school. ‘Ook al moet ik dan blijven slapen’, zei ze. Na wat zoeken, belandden we in MFC Dominiek Savio. Tegelijk mocht ze één dag per week naar het gewoon onderwijs in de Maricolen in Maldegem, waar ook Corneel schoolliep. Andrea had zelf een e-mail gestuurd naar de school. Vier jaar lang is ze elke maandag naar school gegaan in het

“Het ziekenfonds hielp ons bij de aanvraag van een persoonsvolgend budget en maakte ons wegwijs in de administratie”

ARJAN EN KATHLEEN | OUDERS VAN ANDREA

gewoon onderwijs in Maldegem. Ze kreeg hulp van een assistente en werd helemaal aanvaard door de andere leerlingen. Ze ging zelfs mee op reis naar Amsterdam en Praag. Ze vierde er de traditionele honderd dagen en kreeg een officieel getuigschrift, wat erg ontroerend was. De vier andere wekdagen ging ze naar school in MFC Dominiek Savio. Ook daar voelde ze zich goed in haar element. Twee nachten per week bleef ze er slapen.”

VLOTTE OVERGANG

“Toen Andrea 20 jaar was, raadden mensen van MFC Dominiek Savio ons aan om vóór haar 21ste verjaardag een persoonsvolgend budget aan te vragen bij het VAPH”, vertelt Arjan. “Zo konden we vrij vlot de overgang van MFC-ondersteuning voor minderjarigen naar de persoonsvolgende ondersteuning voor meerderjarigen maken. Die aanvraag van een PVB is erg vlot verlopen, mede dankzij de goede informatie van het ziekenfonds en MFC Dominiek Savio, die ons wegwijs maakten in de administratie.”

“Eerst konden we haar persoonsvolgend budget als voucher inzetten voor het verblijf in Gits, maar sinds ze is afgestudeerd, beheert Andrea zelf haar budget. Ze heeft een zelfstandig statuut, ze neemt mensen in dienst en koopt zorg op maat in, bijvoorbeeld voor assistentie, voor haar mobiliteit en voor poetshulp. Nu ze volwassen is, kan ze nog meer autonoom haar eigen keuzes maken. Ze staat actief in het leven. Ze houdt van haar job, van haar sport en van haar vrienden.

Vlotte overgang als je meerderjarig wordt

Ben je minderjarig en krijg je een persoonlijke-assistentiebudget of word je ondersteund door een multifunctioneel centrum (MFC)? Dan kan je vanaf 17 jaar een aanvraagprocedure starten voor een persoonsvolgend budget. Als je voldoet aan de voorwaarden, kan je automatisch een 'persoonsvolgend budget na jeugdhulp' krijgen, waarmee je zelf zorg en ondersteuning kan kopen. Dat budget zorgt er dus niet alleen voor dat je ondersteuning kan worden verdergezet; het geeft je ook meer autonomie. Je kan zelf kiezen welke zorg, ondersteuning of assistentie je bij welke zorgaanbieder inkoop.

Je kan je budget in cash of in voucher gebruiken, of een combinatie van beide. Het budget wordt berekend op basis van je minderjarigenondersteuning. Heb je als volwassene meer nodig? Dan kom je voor je meervraag op de wachtlijst terecht. Hoe lang je dan moet wachten, hangt af van de prioriteitengroep waarin je dossier wordt ingedeeld, de datum van indiening en het budget dat het VAPH ter beschikking krijgt van de Vlaamse Regering.

Kom jij in aanmerking voor een 'persoonsvolgend budget na jeugdhulp'?

Krijg je al ondersteuning van een MFC of een GES+-voorziening? Dan moet je aan deze drie voorwaarden voldoen om in aanmerking te komen:

- Je komt ook in aanmerking voor een persoonsvolgend budget meerderjarigen.
- Je maakt op het moment van je aanvraag gebruik van ondersteuning door een MFC of GES+-voorziening.
- Je maakt in het jaar dat je het persoonsvolgend budget na jeugdhulp krijgt nog altijd gebruik van ondersteuning door een MFC of GES+-voorziening.

Heb je een persoonlijke-assistentiebudget? Dan moet je aan deze twee voorwaarden voldoen om in aanmerking te komen:

- Je komt ook in aanmerking voor een persoonsvolgend budget meerderjarigen.
- Je rondt de aanvraagprocedure af vóór je 22ste verjaardag. Je hebt met andere woorden vóór je 22ste een definitieve beslissing tot toewijzing van een persoonsvolgend budget ontvangen van het VAPH.

En waar nodig schakelt ze hulp in. Zo komt er elke maand een begeleidster van de bijstandsorganisatie Onafhankelijk Leven langs om te helpen bij de papierwinkel, om ons wegwijs te maken, om assistenten te helpen zoeken en ons budget te helpen beheren.”

“Weet je, technologie en systemen zijn absoluut noodzakelijk, maar uiteindelijk zijn het telkens de mensen die het verschil maken”, zegt Arjan. “In het UZ Gent, in Ten Dries, bij Dominiek Savio en de Maricolen, bij Onafhankelijk Leven, het VAPH ... Altijd hebben we veel steun gevonden bij geëngageerde mensen die zich ten volle inzetten voor Andrea.”

“Ooit hadden we plannen om samen met enkele andere ouders een woning te bouwen, maar dat is afgesprongen omdat de verwachtingen te ver uit elkaar bleken te liggen”, zegt Kathleen. “Uiteindelijk hebben we beslist dat Andrea hier, in het ouderlijk huis, kan blijven wonen. Alles is hier aangepast aan haar noden. Zelf verhuizen we op termijn naar een appartement iets verderop in de straat. We moeten wel nog een aantal zaken regelen. Overdag kan Andrea gerust eens enkele uren alleen zijn, maar 's nachts zeker niet. Haar hele budget zal dan naar de organisatie van het begeleid wonen gaan.”

EEN ZINVOLLE JOB

Elke dinsdag volgt Andrea een opleiding Photoshop in Eeklo. En elke donderdag heeft ze bocciatraining. Ze begon met boccia in Gits en ze is er erg goed in. Ze heeft een vaste boccia-assistent, Alexander, met wie ze goed opschiet. Vijf keer per jaar is er een wedstrijd. Wie weet haalt ze ooit wel de Paralympische Spelen.

Maar het meeste plezier vindt Andrea in haar job. Elke maandag werkt ze bij het Steunpunt voor Inclusie in Gent. Een vrijwilliger brengt haar erheen en mama Kathleen gaat haar na het werk halen. Andrea vindt het daar erg tof. Ze doet administratief werk en heeft leuke collega's, vertelt ze enthousiast. Samen met een collega is ze dit jaar naar de Gentse Feesten gegaan.

“Toen ze 14 jaar was, wou Andrea al een vakantiejob doen”, herinnert mama Kathleen zich. “Ze stuurde zelf mails naar enkele winkels in de buurt en naar de burgemeester van Knesselare. ‘Ik wil een zinvolle job’, zei ze. Van de gemeente mocht ze spelletjes helpen voorbereiden voor het kinderdagverblijf, maar het leukste vond ze dat ze in een pralinewinkel aan de slag mocht met prijslijsten en andere administratie. Tot op vandaag helpt Andrea elke zomervakantie in die winkel, twee halve dagen per week.”

“Ik ben een doorzetter”, zegt Andrea met haar spraakcomputer. Maar dat hadden wij ondertussen al lang door.

“We konden vrij vlot de overgang van MFC-ondersteuning voor minderjarigen naar de persoonsvolgende ondersteuning voor meerderjarigen maken”

A portrait of James Van Casteren, a man with a dark beard and mustache, wearing a dark suit jacket over a light blue shirt. He is looking slightly to the right of the camera with a neutral expression. The background is a blurred indoor setting with warm lighting.

UITBREIDING VAN LAAGDREMPELIGE HULP DIE VOOR HEEL WAT MENSEN VERSCHIL MAAKT

Met het Zorginvesteringsplan trekt de Vlaamse Regering deze legislatuur heel wat extra middelen uit voor personen met een handicap. Daarmee kunnen we meer mensen een persoonsvolgend budget ter beschikking stellen. Tegelijkertijd investeert Vlaanderen ook in laagdrempelige ondersteuning. Zo is er 20 miljoen euro voorzien voor de uitbreiding van rechtstreeks toegankelijke hulp.

Dat is beperkte, handicapspecifieke ondersteuning in de vorm van begeleiding, dagopvang of verblijf voor wie af en toe hulp nodig heeft. Mensen met een relatief beperkte zorgvraag of een vermoeden van handicap kunnen er gebruik van maken zonder dat ze een aanvraag hoeven in te dienen. We bieden momenteel rechtstreeks toegankelijke hulp aan ruim 28.000 personen.

Rechtstreeks toegankelijke hulp is belangrijk voor de toepassing van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Dat verdrag is sinds 2009 in België van kracht. Het beoogt zelfstandigheid, gelijkheid en inclusie van mensen met een handicap in de maatschappij. Autonomie, participatie en kwaliteit van leven staan daarbij centraal.

Een ruim aanbod van laagdrempelige hulp dat vlot toegankelijk is, draagt absoluut bij tot meer zelfredzaamheid en levenskwaliteit van personen met een handicap. Wie al vroeg ondersteund wordt, kan zich beter ontwikkelen, waardoor ernstiger handicaps soms voorkomen kunnen worden. Laagdrempelige hulp

verhoogt ook de draagkracht van personen met een handicap, hun mantelzorgers en hun netwerk.

De vraag naar dit soort hulp is groot. De extra investering van Vlaanderen is nodig om beter aan die grote vraag te kunnen voldoen. Het aanbod wordt niet alleen uitgebreid, maar ook vernieuwd. De extra middelen worden verdeeld over initiatieven die het aanbod nog sneller inzetbaar en flexibeler maken, meer vraaggericht en op maat, nog laagdrempeliger en in de buurt van mensen die hulp nodig hebben. We willen ook meer samenwerking met andere partners en actoren buiten het VAPH. Het onderwijs bijvoorbeeld, de cultuursector, lokale besturen of het werkveld.

Tot november konden organisaties intekenen op onze projectoproep om het aanbod uit te breiden en deze ambities te helpen waarmaken. We ontvingen heel wat voorstellen, die momenteel worden beoordeeld. In 2023 wordt het nieuwe aanbod van rechtstreeks toegankelijke hulp in werking gezet en getest. Daarna volgt een evaluatie.

Wij kijken alvast heel erg uit naar het nieuwe aanbod, dat nog meer personen met een (vermoeden van) handicap kan helpen en hen nog meer regie zal geven over hun eigen leven. Alle nieuws daarover lees je ongetwijfeld in volgende edities van Sterk.

James Van Casteren
administrateur-generaal VAPH

“DANKZIJ HET INFOLOKET HEBBEN WE VANDAAG EEN VEEL GROTER NETWERK OM OP TERUG TE VALLEN”

Een infoloket voor al je vragen rond handicap

Als persoon met een (vermoeden van een) handicap kan je op veel steun en begeleiding rekenen. Maar het is niet altijd eenvoudig om je weg te vinden in het zorglandschap. Gelukkig zijn er de infoloketten, waar je met al je vragen terecht kan. Vraagwijzer is het infoloket van KVG vzw, Wegwijzer is het infoloket van Dito vzw. Beide infoloketten maken je graag wegwijz. Zoals Noëlla Alders en Ingrid de Wit ondervonden.

Noëlla Alders woont als alleenstaande moeder samen met haar 24-jarige dochter Eva. “Pas drie jaar geleden kreeg Eva de diagnose ASS (autismespectrumstoornis) en OCD (obsessieve compulsieve stoornis). We wonen in Boom, terwijl onze familie in Limburg woont. Dat betekent dat wij een klein netwerk hebben. Ik ben de enige mantelzorger voor Eva en ik lijd zelf aan chronische pijn.”

Het VAPH vergunt en subsidieert gebruikersverenigingen die een informatieloket aanbieden. Deze verenigingen beantwoorden jouw vragen, bieden handicap-specifieke informatie aan en geven vormingen. Naast Vraagwijzer en Wegwijzer heeft ook de MS-Liga Vlaanderen een infoloket, specifiek voor mensen met multiple sclerose.

- www.kvg.be/vraagwijzer
- www.ditovzw.be/info/wegwijzer
- www.ms-vlaanderen.be

“Ik leerde Vraagwijzer kennen via het ziekenfonds. We hadden bij de FOD Sociale Zekerheid een integratietegemoetkoming en een inkomensvervangende tegemoetkoming aangevraagd, maar gingen niet akkoord met de lage score die Eva kreeg. Vraagwijzer hielp ons met de beroepsprocedure. Op die manier maakten we ook kennis met de andere dienstverlening van Vraagwijzer. Zowel personen met een (vermoeden van een) handicap als mantelzorgers kunnen er met uiteenlopende vragen terecht. Bijvoorbeeld op het gebied van vrije tijd, werk en huisvesting.”

“Zo heeft Eva het moeilijk om zelf het openbaar vervoer te nemen. Lange tijd bracht ik haar overal naartoe met de auto. Dankzij Vraagwijzer krijgen we nu ondersteuning via de Minder Mobielen Centrale. Eva doet ook een beroep op rechtstreeks toegankelijke hulp. Ze krijgt hulp van twee begeleiders. De ene begeleider helpt haar geschikt werk zoeken. De andere biedt ondersteuning in het dagelijks leven: hij begeleidt Eva bij het koken en boodschappen doen, ondersteunt ons bij de administratie en helpt structuur in haar dagen brengen. Die hulp betekent ontzettend veel voor ons.”

“Vraagwijzer hielp ons verder ook bij de aanvraag voor een persoonsvolgend budget. Het dossier is ingediend en in november kregen we bezoek van een multidisciplinair team.”

“Ik ben blij met alle hulp, maar ik maak me wel zorgen over hoe het Eva zal vergaan als ik er niet meer ben. Wie neemt dan de zorg voor haar op? Een medewerker van Vraagwijzer heeft me uitgelegd dat er versneld een persoonsvolgend budget kan worden toegekend als er een noodsituatie ontstaat doordat het sociaal netwerk wegvalt. Dat stelt me enigszins gerust.”

“Het is soms wat zoeken als je hulp nodig hebt, maar de hulp is er wel. Vraagwijzer heeft Eva en mij zowel praktisch als emotioneel enorm geholpen, zonder ons te betuttelen. Daardoor hebben we vandaag een veel groter netwerk waarop we kunnen terugvallen.”

KOPZORGEN

Ingrid de Wit (54) is mama van drie kinderen. In maart 2017 kreeg ze een herseninfarct. “Dat bezorgde mij veel kopzorgen, letterlijk en figuurlijk”, lacht ze. “Nu

kan ik er met humor mee omgaan, maar toen stond mijn wereld stil. Het ergste vond ik het verlies van controle over het welzijn van mijn kinderen. Ik ben een 'mensenmens'. Ik help graag anderen. Ook na mijn herseninfarct maakte ik me meer zorgen om mijn kinderen dan om mezelf. Daardoor maakte ik verkeerde keuzes in mijn zelfzorg. Hoewel ik een beroep kon doen op een zorgcentrum of een revalidatiecentrum, dacht ik het op eigen kracht aan te kunnen. Een thuisverpleegkundige wees me op het bestaan van Wegwijzer van Dito. Ik ging naar een infoavond van Wegwijzer, die avond besepte ik dat ik eindelijk de hulp zou krijgen die ik nodig had."

"Een medewerker van Wegwijzer kwam langs. Hij toonde interesse, leefde zich in en kwam met oplossingen. Hij legde me de verschillende mogelijkheden uit en

"Ik vraag niet graag hulp, maar dankzij Wegwijzer doe ik dat nu toch vaker en dat heeft een enorme impact op de kwaliteit van mijn leven."

INGRID DE WIT

hielp mij bij de aanvragen. Binnen het jaar had ik mijn leven weer op de rails."

"Concreet hielp Wegwijzer me bij de aanvraag voor een financiële tegemoetkoming en bij het vinden van een rolstoel op mijn maat. Hierdoor kan ik meer zelfstandig op pad. Ook bij het VAPH-dossier voor een aangepaste woning stond Wegwijzer me bij. Dankzij de tegemoetkoming van het VAPH kon ik mijn

nieuwbouwwoning aanpassen. Wekelijks krijg ik thuiszorg en hulp bij allerlei klussen die ik niet kan in en rond mijn woning. Ik sta op de wachtlijst voor een persoonsvolgend budget."

"Vaak heb ik de neiging om mezelf sterker te willen zien dan ik fysiek ben. De medewerkers van het infoloket durven mij op een respectvolle manier te laten zien dat ik mij niet hoeft te schamen voor de realiteit. Ik ben soms te vrolijk en optimistisch, ik vraag niet graag om hulp."

"Wegwijzer heeft een enorme impact op de kwaliteit van mijn leven. Zo kon ik vier jaar lang niet gaan wandelen in een bos. Nu lukt dat wel, dankzij een trekdeel aan mijn rolstoel, dat ik kon aanvragen met VAPH-steun. Samen met de mensen die ik lief heb kan ik nu op pad gaan en genieten van de natuur. Mijn leven voelt weer vrij en waardevol."

A person wearing a blue hoodie and jeans is working on a wooden frame in a workshop. The frame is mounted on a stand with a red circular base. The person is using a tool to work on the wood. In the background, there are other workshop items, including a wheelchair and a whiteboard.

HET MOMENT

ZORGGEBRUIKER ANDREA OVER HAAR FAVORIET MOMENT VAN DE WEEK.

Boccia is een balsport die lijkt op petanque

“Ik ben competitief, maar op een gezonde manier”

“Ik hou van boccia. Dat is een bal- en werpsport die je kan vergelijken met petanque. Het doel is om een leren bal zo dicht mogelijk bij de witte bal te gooien. Omdat ik zelf niet kan gooien, gebruik ik een zogenaamde gleuf. Mijn assistent Alexander mag me helpen, maar alleen op mijn aanwijzingen. Hij mag zelfs niet kijken naar de ballen.”

“Ik ben competitief ingesteld, maar op een gezonde manier. Stress heb ik niet als ik boccia speel. Mijn mama en papa plagen me dat ik misschien mag deelnemen aan de Paralympische Spelen, maar we zien wel.”

“Op dit moment is het belangrijkste voor mij mijn job bij het Steunpunt voor Inclusie in Gent. Elke maandag doe ik er administratief werk. Ik zoek nog een extra job, want werken geeft me veel voldoening. Wie zinvol werk voor me heeft, mag me altijd bellen (lacht).”

Andrea Akkermans

KORT

Nieuw adres provinciaal kantoor Antwerpen

In november verhuisden de VAPH-medewerkers in de provincie Antwerpen naar het Anna Bijnsgebouw. Dat is het Vlaams Administratief Centrum (VAC) van Antwerpen, waar ook heel wat andere diensten van de Vlaamse overheid gevestigd zijn. Het gebouw ligt vlak bij NMBS-station Antwerpen-Centraal.

Het nieuwe adres is:
Provinciaal kantoor Antwerpen
Anna Bijnsgebouw
Lange Kievitstraat 111-113 bus 48
2018 Antwerpen

Je vindt de adressen van alle VAPH-kantoren op www.vaph.be/contacteer-ons.

JOUW
VERHAAL

IN 'HET MOMENT'?

In de rubriek 'Het moment' vertellen Sterk-lezers over hun favoriet moment van de dag, week of maand. Dat kan een hobby of een zorgmoment zijn, maar evengoed een klein moment van geluk uit het dagelijks leven.

Heb jij een favoriet moment en wil je daarover vertellen in een volgende editie van Sterk? Laat het ons weten! Sterk is altijd op zoek naar mensen die anderen willen inspireren met hun verhaal.

Onze reporter legt jouw moment vast op beeld en stelt je enkele vragen. De korte tekst die bij de foto zal verschijnen, mag je uiteraard nog nalezen voor publicatie. Er verschijnt niets zonder jouw toestemming.

Jouw verhaal in Sterk?
Mail naar woordvoerder@vaph.be.

Brochure 'Starten met het persoonsvolgend budget'

Start jij binnenkort met een persoonsvolgend budget? In deze vernieuwde VAPH-brochure vind je alle informatie over het persoonsvolgend budget voor meerderjarigen. Je leest er welke zorg en ondersteuning je met je budget kan kopen en hoe je je budget kan opstarten en beheren.

Deze brochure is ook in gesproken vorm op Daisy-cd te verkrijgen. Je kan de luisterversie aanvragen bij Transkript via luistertijdschriften@transkript.be of 011 23 07 61.

Download de online brochure of bestel een gedrukt exemplaar via www.vaph.be/brochures.

DOSSIER

ARCHITECTUUR

Hoe en waar we wonen, heeft een grote impact op ons welbevinden en op de kwaliteit van ons leven. Dat geldt natuurlijk evengoed voor personen met een handicap. De jongste decennia zien we mooie evoluties op dat gebied. “We bouwen al lang geen refters meer, maar eetkamers”, stelt Vlaams Bouwmeester Erik Wieërs in een gesprek. Meer dan ooit ligt de klemtoon op comfortabel en prettig wonen en op de leefbaarheid van gebouwen. Dat konden we ook vaststellen tijdens ons bezoek aan enkele recente realisaties van Monnikenheide en De Lovie.

“EEN AANGENAME WONING WAAR MENSEN ZICH THUIS KUNNEN VOELEN, DAT IS HET BELANGRIJKSTE”

Monnikenheide, pionier in duurzaam bouwen voor mensen met een handicap

Wat is goede architectuur voor personen met een handicap? Pionier Monnikenheide-Spectrum in Zoersel heeft er een uitgesproken visie op. Financieel en administratief directeur Kris De Koninck geeft tekst en uitleg.

Villa Kameleon

“Monnikenheide heeft altijd oog gehad voor architectuur”, opent Kris De Koninck. “Voormalig minister Wivina Demeester lag in 1973 aan de basis van Monnikenheide. Zij riep later de functie van Vlaams Bouwmeester in het leven.”

“Lang gold in de sector de gewoonte om een beroep te doen op een architect die ervaring had in de zorg. Dat zal wel een goede zijn, dacht men dan. Wij pakken het anders aan. In 2011 omschreven we onze visie in vijf punten.”

“Eerst en vooral willen we een aangename thuis bouwen. Vroeger werd vaak gebouwd ‘voor mensen met een beperking’. Het eerste waaraan je dan denkt zijn een aangepaste badkamer, stootranden tegen de muur, bordjes die je wegwijst maken in het gebouw ... Maar stel dat jij zelf daar gaat wonen, wat wil jij dan? Allicht kom je dan eerder uit bij een praktische keuken, een huiselijke omgeving, veel licht ... Die zaken verdwijnen dikwijls op de achtergrond als je focust op bouwen voor mensen met een beperking. Wij vragen architecten om in de eerste plaats een aangename woning te bouwen, waar

mensen zich thuis voelen. Zonder signalisatiebordjes, want die heb je thuis ook niet. En zonder opvallende stootranden; daar bestaan andere oplossingen voor.” “Daarnaast moet de woning aangepast en aanpasbaar zijn. Wat we vandaag bouwen, moet over twintig jaar nog bruikbaar zijn. Het gebouw moet mee kunnen evolueren met de mensen die er wonen.”

“Duurzaamheid is een derde aandachtspunt. We starten elk nieuw project dat vertrekt vanuit een bestaand gebouw – nu bijvoorbeeld de renovatie van het voormalige Gildenhuis in Essen – met een energiescan van het VEB (Vlaams Energiebedrijf, red.). De aanbevelingen daarvan volgen we op om energie te besparen.

“Onze woningen hebben geen signalisatiebordjes. Die heb je thuis toch ook niet?”

KRIS DE KONINCK | MONNIKENHEIDE-SPECTRUM

Monnikenheide heeft een traditie in duurzaamheid. Al in 2002 legden we groendaken aan, plaatsten we zonnecollectoren en recupereerden we regenwater.”

“Een vierde punt is dat elk gebouw goed onderhoudbaar is én goed onderhouden wordt. En ten slotte is ook het budget een belangrijk criterium. We bekijken altijd de kostprijs over de hele levenscyclus van het gebouw. Je moet durven investeren als die investering zich later terugbetaalt. Ook hier helpen de aanbevelingen van de VEB-scan.”

“Het gaat er niet om op twee of drie van de vijf punten goed te scoren. Elk punt moet in orde zijn. Architecten krijgen van ons de vrijheid om de platgetreden paden te verlaten, maar moeten wel het budget in het oog houden.”

LEREN UIT ELK PROJECT

“Soms kunnen we iets meer”, gaat Kris De Koninck verder. “Het recente gebouw Villa Kameleon kwam er op initiatief van een grootvader die iets wou doen voor zijn kleinkind, dat door ons werd begeleid. Die man kocht grond en gaf Monniken-

“Wij vragen architecten in de eerste plaats een aangename woning te bouwen waar mensen zich thuis voelen.”

KRIS DE KONINCK | MONNIKENHEIDE-SPECTRUM

heide een renteloze lening. Dat gaf ons de kans om te realiseren wat we al lang wilden: een woning met vloerverwarming, een gietvloer en een warmtepomp. Financieel lukte dat vroeger nooit, maar met de energiecrisis die we nu beleven, komt deze investering wel goed uit.”

“Een architect mag je nooit als louter een kostenpost zien. Het is een meerwaarde. Een goede architect komt met vondsten waar je zelf niet aan dacht. Twintig jaar geleden stelde een architect voor om een muur in een woning zwart te schilderen. ‘Dat kan toch niet’, was onze reactie. Maar het resultaat was prachtig: het gaf een speciaal effect dat buiten nog meer naar binnen trok. Een andere keer wilden we twee woningen op een perceel grond bouwen. De architect kwam met een ingenieus plan om de twee afzonderlijke woningen in één gebouw te integreren, wat de kosten fel drukte. Ook een slimme inrichting van een leefruimte kan veel verschil maken in drukte en akoestiek.” “We leren uit elk project. En natuurlijk zijn er evoluties. Kamers zijn vandaag rui-

mer dan dertig jaar geleden. Ze hebben eigen sanitair en alle ICT-mogelijkheden. Ook de privacy is nu belangrijker. Als je vroeger in een studio woonde en naar buiten wou, moest je doorgaans door de leefruimte passeren. Dan was er altijd wel iemand die vroeg ‘Waar ga je naartoe? Wat ga je doen?’ Nu schikken we de studio’s zo, dat bewoners naar binnen of buiten kunnen zonder dat anderen het zien en dus zonder zich te hoeven verantwoorden.”

“Ook de inplanting in de buurt is belangrijk. We leggen actief contacten. In Essen verbouwen we het Gildenhuis tot een dagcentrum voor veertig personen en woonplekken voor twintig mensen. We maken nu al afspraken met de school die vlakbij ligt. De school heeft een overdekte speelplaats, wij richten diverse ateliers in. Hoe kunnen we elkaar helpen? We kiezen voor een open terrein, met een trage weg waar wandelaars passeren en op een bank kunnen verpozen. We plannen ook een winkeltje. Het zijn allemaal dingen die de inclusie bevorderen”, besluit De Koninck.

“Hier voelden we meteen een klik”

Cedric (30) en Jarrick (32) zijn broers. Allebei wonen ze sinds een jaar in Villa Kameleon, een woning met negen studio’s. Voor mama Huguette Meynendonckx was het een oefening in loslaten. “Maar nu ik zie hoe gelukkig ze zijn, weet ik dat dit de juiste keuze is.”

“Cedric en Jarrick hebben beiden een verstandelijke beperking. Tot vorig jaar woonden ze bij mij, maar ze wilden uitvliegen”, vertelt Huguette. “Het was een moeilijke beslissing en ik was erg kritisch over waar ze terecht zouden komen. Het moest sowieso een groene omgeving zijn, zoals thuis. Want ze zijn voortdurend buiten bezig. Kleinschaligheid was een tweede vereiste. Cedric en Jarrick aarden niet in grote groepen. En ik wou dat ze een mooie, ruime studio zouden hebben. Ik ben op verschillende plaatsen gaan kijken, maar ik had altijd wel iets aan te merken.”

“Met Villa Kameleon voelden de jongens en ik meteen een klik. Het is alsof de zon er altijd schijnt. Dat komt door de architectuur en de omgeving: de lichtkoepel, de grote ramen ... Er is een tuin en een terras. Mijn zonen vinden het zalig. Ze hebben hier snel hun draai gevonden en ik merk dat ze groeien.”

“Ik wou absoluut dat er een begeleider mee zou inwonen, maar dat kon niet. Er is wel een camerasysteem en zodra er iets is, komt er iemand langs, ook ‘s nachts. Loslaten valt me moeilijk. Elk weekend komen ze nog bij mij. Maar op zondagavond kijken ze al reikhalzend uit naar de maandag. Hun echte thuis is nu Kameleon, besef ik. En dat is goed.”

“EEN OMGEVING IS BELANGRIJK VOOR HOE MENSEN ZICH VOELEN EN HOE ZE FUNCTIONEREN”

Slimme architectuur zorgt voor meer welbevinden, autonomie en veiligheid

De Lovie vzw ondersteunt kinderen, jongeren en volwassenen met een verstandelijke handicap. De centrale site bevindt zich in Poperinge, maar de werking spreidt zich uit over de hele Westhoek. Architectuur heeft wel degelijk een grote impact op het welbevinden en de veiligheid van mensen, weten ze bij De Lovie.

Melina Clarisse is afdelingsverantwoordelijke voor volwassenen met een verstandelijke handicap en een psychische kwetsbaarheid. Bij de bouw van de nieuwe woningen Laubia (2018) en Bellis (2022) mocht ze mee aan tafel zitten met de architecten. “Huiselijkheid is een prioriteit, maar veiligheid ook”, zegt ze. “De bewoners in Laubia kunnen niet goed in groep functioneren. Ze vereisen een op-een-aandacht. Door hun specifieke ondersteuningsnood vertoeven ze veel in de leefgroep of op hun kamer. Ze zijn daarenboven gevoeliger voor depressies. Daarom kozen we voor veel natuurlijk licht met hoge ramen en lichtkoepels. Geluidsabsorberende plafonds en materialen verminderen het aantal prikkels. De muren zijn wit met accenten in hout, wat voor een warme toets zorgt. Iedereen kan zijn kamer naar eigen smaak inrichten. Verder kiezen we voor ronde, zachte

vormen. Bijvoorbeeld met cirkelvormige ramen tussen de ruimtes.” “De samenwerking met de architecten was voortreffelijk. Ze namen de tijd om de doelgroep te leren kennen. Ze praatten vooraf met bewoners en begeleiders. En ze hadden aandacht voor de veiligheid, zonder afbreuk te doen aan huiselijk comfort”, zegt Melina.

“Bij de bouw hadden we veel aandacht voor veiligheid, zonder afbreuk te doen aan de autonomie van mensen of huiselijk comfort.”

MELINA CLARISSE | DE LOVIE

“De woning Bellis is pas in gebruik. Hier wonen personen met een lichte tot matig verstandelijke handicap en een psychische kwetsbaarheid. Bellis biedt plaats aan twee leefgroepen van zes personen en aan negen studio’s. Elke kamer is mooi en ruim. De studio’s hebben een slaapkamer, een badkamer en een kitchenette. Ook in Bellis helpt de architectuur de werking. De inrichting is overzichtelijk met weinig prikkels.”

RUIMTE EN PRIVACY

Marlies Taillieu is afdelingsverantwoordelijke voor de minderjarigen. Recent namen veertig jongeren van 12 tot 21 jaar hun intrek in De Katapult. Het gebouw telt vier geschakelde woningen, inclusief twee logeerkamers voor tijdelijk verblijf en vier studio’s. De jongeren in de studio’s werken aan een traject naar meer zelfstandigheid.

“In De Katapult heeft iedereen individueel sanitair op de kamer”, zegt Marlies. Verder hebben we drie badkamers, waarvan één met een bubbelbad waarin de jongeren kunnen ontspannen en genieten.”

“De Katapult ligt in het groen. Natuur brengt rust en sommige jongeren kijken graag naar buiten; daarom onze keuze voor grote glaspartijen om de natuur zoveel mogelijk in de leefgroep binnen te trekken. Af en toe zien we hier zelfs een eekhoorn in een boom klauteren. Aangezien de jeugd graag actief bezig is, hebben we binnen veel bewegingsruimte voorzien. Daarnaast zetten we in op rust door de mogelijkheid om de groep op te splitsen. Een relaxkamer en kleinere zithoek vormen aparte hoeken verbonden met de leefruimte. En als iemand het even moeilijk heeft of overprikkeld is, kan hij zich terugtrekken in een knusse, prikkelarme kamer. Door ramen tussen de verschillende ruimtes kan er contact gehouden worden en is er visuele nabijheid.”

“Elke woning heeft op het gelijkvloers een aantal kamers dicht bij de leefruimte en op de eerste verdieping nog eens een aantal kamers met zicht op de leefruimte door middel van een vide. Ook dat creëert nabijheid”, legt Marlies uit. “De inplanting van de woningen is zo gekozen dat begeleiders snel kunnen bijspringen in een andere woning als dat nodig is.”

“De naam Katapult is geïnspireerd op de Y-vorm van het gebouw. Het geheel lijkt op een woonerf met een binnenplaats. Daar kunnen de jongeren elkaar ontmoeten en zich binnenkort ook uitleven op de schommel en een trampoline. Ook de ligging op het terrein is ideaal: tegenover de school, zodat de meeste jongeren er zelfstandig naartoe kunnen.”

De Katapult

Investeren in duurzaamheid

Ria Decorte is logistiek directeur bij De Lovie. Zij begeleidt al vele jaren bouwprojecten en ze volgt ook de duurzaamheidsprojecten op.

“In 2020 en 2021 hebben we VIPA-energiescans (door het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden, red.) laten uitvoeren op bijna al onze gebouwen, 46 in totaal. We selecteerden al 40 maatregelen om energie te besparen. Deze investeringen spreiden we over 5 jaar. Het prijskaartje bedraagt naar schatting 750.000 euro. We vroegen VIPA-klimaatsubsidies aan, maar hoe dan ook moeten we een flink deel zelf financieren.”

“De terugverdientijd is een belangrijk criterium”, legt Ria uit. “Daarom maken we vooral werk van nieuw buitenschrijnwerk met dubbel glas. Ook de renovatie van enkele stookplaatsen met een nieuwe verwarmingsketel was dringend. Een derde prioriteit is het isoleren van leidingen, vloeren en plafonds.”

“Woonpark De Lovie is een domein van 65 hectare, oorspronkelijk een kasteeldomein. Vijf jaar geleden wees een studie uit dat zonnepanelen niet evident en financieel niet interessant zijn: te oude daken, te veel schaduw door de bomen, een te uitgestrekt domein, het beschermd landschap waarmee we rekening moeten houden enzovoort. Toch denken we erover om dit te herbekijken. We moeten de energiekosten drukken. Bij nieuwbouw schakelen we over op warmtepompen. En we recupereren al jaren regenwater in meerdere grote regenwaterputten voor hergebruik in de gebouwen.”

De Lovie werkt niet alleen duurzaam, maar ook inclusief. Het kasteeldomein De Lovie is open erfgoed en wordt druk bezocht door het brede publiek. In het kasteel, dat herbestemd wordt, is een theesalon en een winkel ondergebracht waar enkele bewoners werken. Maar De Lovie heeft ook nog andere locaties in o.a. Poperinge, Ieper, Diksmuide en Wervik. Met heel wat woningen voor personen met een handicap in stad- of dorpskernen. Een aantal personen die ondersteund worden door De Lovie, baten ook Dorpspunten uit. “Dat zijn plekken waar de lokale gemeenschap elkaar kan ontmoeten en uit het dorp verdwenen diensten kan terugvinden. De Dorpspunten zetten in op talenten van mensen met een handicap en zorgen tegelijkertijd voor verbinding en een warme, zorgzame buurt”, klinkt het bij De Lovie.

“VANDAAG BOUWEN WE GEEN REFTERS MEER, MAAR EETKAMERS”

Vlaams Bouwmeester Erik Wieërs over bouwen in de welzijnssector

Erik Wieërs is architect, filosoof en docent architectuur aan de Universiteit Antwerpen. Van 2020 tot 2025 mag hij zich ook Vlaams Bouwmeester noemen. In die functie helpen hij en zijn team Vlaamse gemeenten en organisaties hun architectuur naar een hoger niveau te tillen. Hoe denkt hij over bouwen voor mensen met een handicap?

“Architectuur heeft een impact op het welbevinden van mensen. Dan heb ik het niet over brede deuren en hellingen voor rolstoelen: die zijn vandaag evident in openbare gebouwen”, zegt Wieërs. “Architectuur realiseert mee de overgang van de oude ‘instellingen’ naar de klemtoon op goed wonen. Vandaag kiezen we in de plaats van ‘instellingen’ voor ‘woongebouwen’, met de nadruk op huiselijkheid, zowel in het ontwerp als in de keuze van de materialen. We bouwen geen refters meer, maar eetkamers. Kleinschalige leefgroepen tot acht personen benaderen het best een gezinssituatie.”

“Veel jonge en creatieve architectenbureaus denken hier graag over na. Vroeger had je de typische ‘zorgarchitect’. Het is interessanter om creatieve architecten voor de uitdaging te plaatsen. Hoe halen zij bijvoorbeeld de buitenwereld naar binnen?”

“Ik heb zelf in de jaren tachtig nog stage gelopen in een bureau dat veel voor de zorg werkte. Het debat ging toen nauwelijks over de leefbaarheid van het gebouw of de woning. Dat is vandaag anders. Het zit in kleine dingen. In de zithoek gebruik je niet dezelfde lichtarmaturen als in de

eethoek. Dat doe je thuis ook niet. En de vloer in de slaapkamer, de hal en de woonkamer is niet dezelfde. Dat maakt een groot verschil qua beleving.”

DE SCHAAL VAN DE STAD

“Naast de schaal van het gebouw, met kleinere leefgroepen en huiselijkheid, is er de schaal van de stad. Ook hier zie je een mooie evolutie. Mijn droom is om woonclusters te bouwen met plaats voor gezinnen, studenten, alleenstaanden, ouderen, mensen met een handicap ... Een plek waar mensen zorg dragen voor elkaar”, vertelt de Vlaamse Bouwmeester. “Ik deel zelf met drie gezinnen en ons architectenbureau een gemeenschappelijke tuin. In zo’n wooncluster kan je gemakkelijk afspraken maken. Er is altijd wel iemand die een boodschap kan doen of voor een persoon extra kan koken.”

“Er is zoveel dat we kunnen delen: een fietsenstalling, een logeerkamer, een washoek, een speelplaats, een vergaderruimte ... Ook het slim inplanten van voorzieningen helpt. In Antwerpen bouwden we met Collectief Noord een woonzorgcentrum met assistentiewoningen en een dienstencentrum. We hebben er van meet

af aan voor gekozen om op een bepaalde plek op het gelijkvloers plaats te reserveren voor een andere functie. Daar is nu het Huis van het Kind ondergebracht. Prachtig toch. Die mama’s met kinderen die voortdurend in- en uitlopen en zo in contact komen met bewoners en met gebruikers van het dienstencentrum. Die maatschappelijke mix is zo waardevol.”

“De Vlaamse Bouwmeester kan alleen ingeschakeld worden ter ondersteuning van publieke opdrachtgevers. Drie ouderparen die zelf een initiatief nemen, kunnen alleen bij ons aankloppen als ze samenwerken met de gemeente of met een vergunde zorgaanbieder. Private initiatieven kunnen wij met het Team Vlaams Bouwmeester niet ondersteunen.”

BUITEN DE LIJNTJES

“Ik zie veel mooie dingen gebeuren in Vlaanderen. In de zorg- en welzijnssector moeten we natuurlijk altijd rekening houden met strenge regels en beperkte budgetten. Maar soms moeten we buiten de lijntjes durven kleuren”, meent Wieërs. “In Nederland bezocht ik onlangs een woonzorgcentrum dat zijn cafetaria inrichtte als een bruine kroeg van weleer, inclusief een wat stoffige houten vloer. Die vloer voldeed niet aan de hygiënevoorschriften, die even streng zijn als in een ziekenhuis. Maar je kan toch niet overal linoleum leggen? Waar blijft de huiselijkheid dan?”

“Vandaag kiezen we in de plaats van ‘instellingen’ voor woongebouwen, met de nadruk op huiselijkheid.”

Schrijf je in op de VAPH-nieuwsbrief

Blijf je graag op de hoogte van de dienstverlening van het VAPH? Abonneer je op de **VAPH-nieuwsbrief voor personen met een handicap en hun netwerk**, en ontvang maandelijks het laatste nieuws in je mailbox.

Werk je als professional voor een organisatie die een link heeft met het VAPH? Abonneer je dan (ook) op de **nieuwsbrief voor professionelen**, en ontvang wekelijks infonota's en ander professioneel nieuws in je mailbox.

Surf naar www.vaph.be/nieuwsbrief en registreer je vandaag nog.

Sterk wil zo duurzaam mogelijk zijn. Daarom vragen we je opnieuw te abonneren.

Alleen wie zich opnieuw abonneert, krijgt Sterk vanaf 2023 toegestuurd.
Zo weten we zeker dat elk gedrukt magazine nog steeds graag gelezen wordt.

Wil jij Sterk blijven ontvangen?

Je opnieuw abonneren is eenvoudig en gratis:

SURF NAAR

www.vaph.be/ik-wil-sterk en vul je gegevens in.

OF BEL DE VAPH-LIJN

op het nummer **02 249 30 00**.

Laat ons weten dat je Sterk wilt blijven lezen op papier
en geef je naam en adres door.

OF VUL DE ANTWOORDKAART IN

die je bij deze Sterk vindt en stuur deze terug
in de bijgevoegde envelop.

Een postzegel hoeft niet. Die betalen we graag voor jou.

